

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Sławomir Bagiński

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie 5 października 2016 r. w B.

sprawy z odwołania T. Z. (1)

przy udziale zainteresowanej T. Z. (2)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek apelacji wnioskodawcy T. Z. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 19 listopada 2015 r. sygn. akt V U 1303/15

I. **oddala apelację;**

II. **odstępuje od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za drugą instancję.**

Sygn. akt III AUa 353/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.07.2015 r. znak (...): (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz 3a, art. 5a, art. 5b, art. 8 ust. 1, 2, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego T. Z. (1) od dnia 1.01.2009 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z informacji nadesłanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13.07.2015 r. wynika, że T. Z. (1) w okresie od 8.11.2008 r. do 27.03.2009 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako osoba wykonująca umowę zlecenia. W tym okresie bowiem jego przychody osiągnięte z tytułu wykonywania umowy zlecenia przekroczyły wartość połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, co skutkowało ustaniem okoliczności podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wobec powyższego, stosownie do przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.09.2009 r., z dniem 1.01.2009 r.

(tj. z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie temu ubezpieczeniu), ustał obowiązek podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez T. Z. (1).

T. Z. (1) złożył odwołanie od powyższej decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że organ rentowy wydając decyzję oparł się na przepisie art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który wszedł w życie dopiero z dniem 1.01.2015 r., a więc dopiero po tej dacie powinien mieć zastosowanie. Dlatego zdaniem odwołującego organ rentowy błędnie zastosował treść ww. przepisu w odniesieniu do lat wcześniejszych. Podniósł, że stanowisko organu rentowego jest sprzeczne z zasadami słuszności i współżycia społecznego, ponieważ pracując w Ochotniczej Straży Pożarnej pomagał ludziom. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie, że nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1.01.2009 r. oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie i zasądził od T. Z. (1) kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że bezspornym było, iż T. Z. (1) (ur. (...)) jako rolnik posiadający gospodarstwo rolne powyżej 1ha przeliczeniowego od 1.04.1988 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników (akta KRUS – k. 1). W dniu 1.07.2007 r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej o nazwie (...) -HANDEL (...), polegającej na sprzedaży hurtowej i detalicznej motocykli, ich naprawie i konserwacji oraz sprzedaży hurtowej i detalicznej części akcesoriów do nich (akta KRUS – k. 154). Decyzją z dnia 17.07.2007 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, że mimo rozpoczęcia pozarolniczej działalności T. Z. (1) nadal spełnia warunki do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W dniu 8.11.2008 r. T. Z. (1) zawarł z Urzędem Miejskim w C. umowę zlecenia, na podstawie której i następnych umów zlecenia wykonywał pracę okresowo do 20.09.2013 r. Jako osoba wykonująca umowę zlecenia był zgłoszony przez płatnika składek do ubezpieczenia społecznego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i podlegał ubezpieczeniom społecznym w następujących okresach:

- 8.11.2008 – 27.03.2009
- 1.04.2009 – 27.07.2009
- 3.08.2009 – 27.10.2009
- 2.11.2009 – 27.01.2010
- 1.02.2010- 27.04.2010
- 1.05.2010 – 27.07.2010
- 9.08.2010 – 31.10.2010
- 8.11.2010 – 31.01.2011
- 7.02.2011- 30.04.2011
- 16.05.2011 31.07.2011
- 16.08.2011 – 31.10.2011
- 9.11.2011 – 31.01.2012
- 15.02.2012 – 30.04.2012
- 21.05.2012 – 31.07.2012
- 3.09.2012 – 25.11.2012

- 4.12.2012 – 25.02.2012

- 4.03.2013 – 31.05.2013

- 24.06.2013 – 20.09.2013 (akta KRUS – k. 131).

Pismem z dnia 13.07.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Z. poinformował rolniczy organ rentowy o tym, że T. Z. (1) we wskazanych w piśmie okresach podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako osoba wykonująca umowę zlecenia na rzecz Urzędu Miejskiego w C. (akta KRUS – k. 131).

Z informacji tej wynika, w jakich okresach odwołujący podlegał ubezpieczeniu społecznemu w ZUS oraz jaką wykazywano podstawę wymiaru składek za poszczególne okresy.

W rezultacie, składki te zostały zewidencjonowane na koncie ubezpieczonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Okoliczności te pozostają zdaniem Sądu niesporne.

Decyzją z dnia 29.07.2015 r. – zaskarżoną w niniejszej sprawie – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników T. Z. (1) od dnia 1.01.2009 r.

Z treści odwołania od powyższej decyzji wynika, że T. Z. (1) nie kwestionował tego, iż we wskazanych w decyzji okresach w rzeczywistości uzyskał przychód z tytułu umów zlecenia. Odwołujący nie zgadzał się jednak z wydaną decyzją, z uwagi na to, że organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia w oparciu o przepis art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który wszedł w życie dopiero 1.01.2015 r. Toteż jego zdaniem, organ niewłaściwie zastosował przywołany przepis i stwierdził ustanie ubezpieczenia z mocą wsteczną. Wskazał, że umowy zlecenia dotyczyły jego działalności

w Ochotniczej Straży Pożarnej, opiewały na stałą kwotę 600 zł miesięcznie, a w tych miesiącach, kiedy brał udział w akcjach ratowniczych, otrzymywał niewielkie kwoty dodatkowe. W tej sytuacji w jego ocenie wydana decyzja jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego i stanowi nadużycie prawa.

Kwestią sporną w sprawie było to, czy zawarcie przez T. Z. (1) w wyżej wskazanych okresach umów zlecenia miało wpływ na jego podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że wszystkie argumenty podniesione przez odwołującego w treści odwołania nie mogły zostać uznane za skuteczne. W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z treścią przepisu art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 704) rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa systemowa), podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym **nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego** wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

Należy przyznać rację odwołującemu, że przepis ten nie mógł być zastosowany przez organ rentowy z mocą wsteczną, bowiem wszedł on w życie 1.01.2015 r. Został dodany ustawą z dnia 23.10.2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1831). Zatem stwierdzając ustanie ubezpieczenia społecznego rolników T. Z. (1) od 1.01.2009 r. należało stosować regulacje obowiązujące w tej dacie.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Natomiast zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w ZUS podlegają, między innymi osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej

Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi.

W świetle powyższych regulacji, zaskarżona decyzja Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego była prawidłowa, mimo wskazania w treści decyzji również przepisu art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Odwołujący zawierając i wykonując umowę zlecenia z Urzędem Miejskim w C. został wyłączony z mocy prawa z ubezpieczenia społecznego rolników z uwagi na istnienie tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego w ZUS (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Prezentując swój pogląd Sąd Okręgowy nawiązał też do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym do wyroku z dnia 3.09.2009 r. sygn. III UK 29/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że nie ma zbiegu ubezpieczenia z tytułu zlecenia i z tytułu działalności gospodarczej, gdy z mocy art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, rolnik pozostaje w ubezpieczeniu społecznym rolników mimo rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej. Innymi słowy nie istnieje wówczas ubezpieczenie w systemie powszechnym lecz tylko ubezpieczenie w systemie rolniczym. Jeżeli jednak powstaje inny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym w systemie powszechnym - w tym przypadku z racji wykonywania zlecenia, to ma on pierwszeństwo przed ubezpieczeniem społecznym rolników.

Wskazał też na podobny wyrok z dnia 16.10.2007 r. sygn. I UK 123/07 Sąd Najwyższy stwierdził, że przymus ubezpieczeń emerytalnego i rentowego na podstawie umowy agencyjnej lub zlecenia (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) dotyczy również osoby podlegającej z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników. Oba powołane wyroki zapadły w zbliżonym do niniejszego stanie faktycznym.

Skoro zatem wykonywanie zlecenia stanowi samodzielną podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), to powstaje inny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym w systemie powszechnym, który ma pierwszeństwo przed ubezpieczeniem społecznym rolników. Jedyny przypadek przewidujący pierwszeństwo dla ubezpieczenia społecznego rolników, a ściślej możliwość pozostania w tym ubezpieczeniu, przewidziany jest dla działalności gospodarczej (art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Inne tytuły powszechnego ubezpieczenia społecznego wykluczają stosowanie tego rozwiązania.

Konsekwencją objęcia odwołującego obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w ZUS, z tytułu wykonywania umów zlecenia, w oparciu o treść art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - jest wyłączenie go z mocy prawa z ubezpieczenia społecznego rolników, co wynika z treści art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Regulacje zawarte w tych przepisach, uzależniają bowiem pozostawanie w ubezpieczeniu społecznym rolników, od niepodlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu. Skoro odwołujący podlegał innemu ubezpieczeniu z tytułu wykonywania umów zlecenia, to nie może podlegać ubezpieczeniu rolniczemu w świetle powyższych regulacji. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i zasądził od odwołującego na rzecz Kasy 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od tego wyroku wywiódł odwołujący, który zaskarżył powyższy wyrok w całości i zarzucił:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez stwierdzenie, że od dnia 01.01.2009 roku ustало w stosunku do niego ubezpieczenie społeczne rolników, w sytuacji gdy okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że w spornym okresie podlegał on ubezpieczeniu społecznemu rolników .

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

a. art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i niesłuszne przyjęcie, że doszło do wyłączenia z mocy prawa z ubezpieczenia społecznego rolników wobec treści art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3 ustawy

o ubezpieczeniu społecznym rolników, w sytuacji gdy w odniesieniu do skarżącego ubezpieczenie społeczne rolników nie ustało;

b. art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niezastosowanie i utrzymanie w mocy decyzji wydanej na skutek braku należytego poinformowania mnie o fakcie, iż zatrudnienie rolnika na podstawie umowy zlecenia związane jest z niemożnością objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników

c. art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie znajdują zastosowania zasady współżycia społecznego, podczas gdy trudna sytuacja osobista i życiowa skarżącego uzasadnia uwzględnienie wyjątkowych okoliczności przemawiającymi za przyjęciem zasad słuszności

Wskazując na powyższe zarzuty apelacja wnosiła o zamianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że skarżący podlega od dnia 01.01.2009 r. ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania za I i II instancję, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i przekazanie sprawy bezpośrednio organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Wniesiona apelacja podlegała oddaleniu.

Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania apelacji przypomnieć trzeba, iż zgodnie z **art. 373 k.p.c.** sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji. Sąd pierwszej instancji zaś stosownie do art. 370 k.p.c. odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Zestawienie obu przepisów prowadzi do wniosku, iż Sąd drugiej instancji przed przystąpieniem do merytorycznego zbadania apelacji powinien dokonać ponownej kontroli prawidłowości wniesienia apelacji, przy czym obejmuje on również prawo Sądu drugiej instancji do kontroli oceny zasadności przywrócenia przez Sąd pierwszej instancji uchybionego terminu do wniesienia apelacji (por. uchwała 7 sędziów SN z dnia 30 stycznia 1968 r., III CZP 77/67 - OSNCP 1968, z.12, poz. 202; postanowienie SN z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 471/97, OSP 1999, z.4, poz. 83; postanowienie SN z dnia 7 listopada 2001 r. V CZ 210/01 LEX nr 551158). Z akt sprawy wynika, iż przesłanką faktyczną jaką zadecydowała o przywróceniu terminu do wniesienia apelacji był stan zdrowia skarżącego leczącego się od 2007 psychiatrycznie, który stan w okresie biegu terminu do wniesienia apelacji pogorszył się, i skutkowało hospitalizacją od 21.01.2016 do 11.02.2016r. (k. 39). Nie bez wpływu na to, w świetle wyjaśnień skarżącego złożonych na rozprawie apelacyjnej była nagła śmierć syna w grudniu 2015r. (k. 84). Okoliczności te uprawdopodobniają brak winy w uchybieniu terminowi (art. 168 k.p.c.) i mogą stanowić podstawę do jego przywrócenia terminu, zwłaszcza, że kontrola przywrócenia terminu przez sąd niższej instancji nie powinna iść za daleko.

Przechodząc do podniesionych w apelacji zarzutów trzeba stwierdzić, iż w zasadzie apelacja podnosi zarzuty naruszenia prawa materialnego, nawet bowiem zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, mający mieć istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez stwierdzenie, że od dnia 01.01.2009 roku ustało w stosunku do mnie ubezpieczenie społeczne rolników, nie tyle kontestuje fakty, co przedstawia inną interpretację przepisów prawa materialnego dotyczących podlegania ubezpieczenia. Ma rację Sąd Okręgowy przyjmując, iż od oceny podlegania przez skarżącego ubezpieczeniom rolniczym w określonej dacie miarodajne są regulacje prawne w tym zakresie z tej daty. Przy czym wypada dodać, iż możliwym jest niekiedy dokonanie przez ustawodawcę odstępstw od tej zasady na korzyść ubezpieczonych. W świetle zaskarżonej decyzji z dnia 29 lipca 2015r. wyznaczającej zakres postępowania w niniejszej sprawie skarżącego wyłączono z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 01.01.2009 r. W tej dacie, wedle niespornego zaświadczenia ZUS skarżący zgłoszony był do ubezpieczeń społecznych w ZUS przez płatnika składek Urząd Miejski w C. (k.131 a.r.) z podstawami składek wynoszącymi od grudnia 2008r. do lutego 2009 r. 850 zł. Zgodnie z art. 5 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2007.11.74) ustawa ta nie miała zastosowania do rolników podlegających

ubezpieczeniu na zasadach określonych w odrębnej ustawie, chyba że podlegali oni ubezpieczeniu społecznemu powszechnemu z ustawy. Tak właśnie było w przypadku skarżącego, który został zgłoszony do ubezpieczenia powszechnego przez Urząd Miejski w C. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia. Stosownie do art. 6 ust.1 pkt. 4 w ówczesnym brzmieniu obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Nie ulegało zatem wątpliwości, iż skarżący w dacie 1 stycznia 2009 r. podlegał z mocy ustawy ubezpieczeniu powszechnemu z tytułu umowy zlecenia. Fakt ten nie był bez znaczenia dla podlegania przez skarżącego ubezpieczeniu rolniczemu, bowiem zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2008.50.291) w ówczesnym brzmieniu - ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny - jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Podobnie stanowił art. 16 ust.1 i 3 ustawy w zakresie ubezpieczenia emerytalno -rentowego rolnika, który wyłączał podleganie temu ubezpieczeniu z ustawy przez rolnika podlegającego innemu ubezpieczeniu społecznemu. W myśl art. 6 pkt 12 tejże ustawy przez inne ubezpieczenie społeczne - rozumie się obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych lub zaopatrzenie emerytalne określone w odrębnych przepisach. W świetle powyższych regulacji konsekwencją podjęcia przez rolnika aktywności uzasadniającej objęcie go ubezpieczeniem obowiązkowym w systemie powszechnym była utrata ubezpieczenia rolniczego.

Istotne negatywne dla rolników skutki powyższych regulacji sprawiły, iż ustawodawca zdecydował o ich pewnym złagodzeniu, co uczynił ustawą z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1831), mocą której dodał między innymi w ustawie rolniczej art. 5b. zgodnie z którym - rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza **kwoty równej połowie minimalnego** wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów (5b ust.1). Rolnik lub domownik, o którym mowa w ust. 1, może w każdym czasie odstąpić od ubezpieczenia, składając w Kasie oświadczenie o odstąpieniu od tego ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym to oświadczenie zostało złożone w Kasie (5b ust 2). Ustawodawca wprowadził zatem kryterium przychodu połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, jako próg graniczny, którego przekroczenie przez rolnika podlegającego w systemie powszechnym ubezpieczeniom społecznym powoduje utratę prawa do ubezpieczenia rolniczego. Istotnym w tym zakresie jest również zawarty w ustawie z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1831) przepis przejściowy art. 4. W myśl art. 4 ust 1 - rolnicy i domownicy, którym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z objęciem ich ubezpieczeniami na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, mogą złożyć w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnioski o objęcie ich tym ubezpieczeniem w okresie, którego dotyczy decyzja, o ile spełniali w okresie objętym wnioskiem warunki określone w art. 5b ustawy zmienianej w art. 2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może być złożony w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (art. 4 ust. 2). Nadto zgodnie z art. 4 ust. 3 tej ustawy Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie wydaje decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przypadające przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobom, które spełniały warunki określone w art. 5b ustawy zmienianej w art. 2. Prościej rzecz ujmując przedmiotowo ustawą ustawodawca złagodził pozbawianie prawa do ubezpieczenia rolniczego rolników wykonujących aktywność skutkującą podleganiem przez niech ubezpieczeniem społecznym w powszechnym

systemie, iż również w okresie poprzedzającym wejście w życie art. 5b wprowadził zasadę, powrotu do ubezpieczania (lub nieusuwania z tego ubezpieczenia) rolników nie osiągających z tej aktywności podlegającej ubezpieczeniu powszechnemu przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia. Złagodzenie regulacji polegało na tym, iż wcześniej utrata ubezpieczenia rolniczego przez osobę uzyskującą przychód skutkujący objęciem ubezpieczeniem społecznym w systemie powszechnym następowała bez względu na wysokość tego przechodu. Odnosząc powyższe do sytuacji skarżącego stwierdzić należy, iż w miesiącu styczniu 2009 r., a zatem miesiącu od którego wyłączono go z ubezpieczenia społecznego rolników podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wedle zaświadczenia ZUS (k. 131 a.r) wynosiła 850 zł, podczas gdy minimalne wynagrodzenia za pracy za ten miesiąc wynosiło **1.276 zł** (M.P.2008.55.499), co oznacza, iż skarżący przekroczył wysokość przychodu w tym miesiącu uzasadniającego pozostanie przez niego w systemie ubezpieczenia rolniczego. Jak wcześniej wspomniano przepis przejściowy art. 4 ust.3 ustawy z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1831) zabrania Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydawania decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przypadające przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobom, które spełniały warunki określone w art. 5b ustawy rolniczej , co a contrario oznacza uprawnienie i obowiązek Prezesa Kasy do wydawania decyzji w stosunku do osób nie spełniających warunków określonych w art. 5b ustawy rolniczej tj. osiągających przychód rodzący obowiązek ubezpieczania społecznego w systemie powszechnym przekraczający połowę minimalnego wynagrodzenia.

W świetle powyższych rozważań zarówno zaskarżona decyzja jak i wyrok mimo nieco wadliwego uzasadnienia tj. nie nawiązania do regulacji przepisów przejściowych art. 4 z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1831) – są trafne. Nie doszło zatem do naruszenia zarówno przepisów ustawy systemowej art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jak i art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, skoro niewątpliwe skarżący podlegał ubezpieczeniu w systemie powszechnym osiągając przychód wykluczający pozostanie przez niego w systemie rolniczym. Nie jest trafny zarzut obrazy art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niezastosowanie i utrzymanie w mocy decyzji wydanej na skutek braku należytego poinformowania go o fakcie, iż zatrudnienie rolnika na podstawie umowy zlecenia związane jest z niemożnością objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników. Pomijając już fakt, iż to na skarżącym ciążył obowiązek z art. 37 ust.1 ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników o informowaniu Kasy bez czekania na wezwanie wezwane, w ciągu 14 dni o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności - to w istocie w aktach rentowych znajdują się pouczenia na decyzjach adekwatne do rolnika prowadzącego działalność gospodarczą w tym o tym, iż tylko rolnik nie pozostający w stosunku pracy lub służbowym może podlegać ubezpieczeniu rolniczemu (k.19, 22,38,44 inne).

Ostatni z podniesionych zarzutów tj. zarzut obrazy art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie znajdują zastosowania zasady współzycia społecznego podczas gdy trudna sytuacja osobista i życiowa skarżącego uzasadnia uwzględnienie wyjątkowych okoliczności przemawiającymi za przyjęciem zasad słuszności – także nie zasługuje na uwzględnienie. W utrwalonym niespornym orzecznictwie przesądzono, iż do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c. ani art. 8 k.p., bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego (por. wyrok SN z dnia 16 czerwca 2011 r. III UK 214/10 LEX nr 1095955, wyroku SN z 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05 ,OSNP 2006 nr 21-22, poz. 338; wyrok SN z 23 października 2006 r., I UK 128/06 ,OSNP 2007 nr 23-24, poz. 359).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na zasadzie art. 102 k.p.c. Zasadą w procesie cywilnym jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Przepis art. 102 k.p.c. jako szczególnie nie podlega wykładni rozszerzającej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

8 września 2010 r. II CZ 76/10) . W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się stosowanie art. 102 k.p.c., gdy strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona przegrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu (wyrok SN z dnia 17 listopada 1972 r., I PR 423/72, OSNCP 1973, nr 7-8, poz. 138), gdy dochodzone roszczenie wynika z niejasno sformułowanych przepisów (wyrok SN z dnia 6 grudnia 1973 r., I PR 456/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 154), gdy sprawa ma wątpliwy i dyskusyjny charakter (postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 1971 r., I PZ 17/71, OSNCP 1971, nr 12, poz. 222). Stosując powyższy przepis w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę sytuację osobistą odwołującego , który od 10 lat leczy się na depresję, która w ostatnim okresie z związku ze śmiercią syna się nasiliła i skutkowałą pobytem w szpitalu. Śmierć syna skutkowałą też koniecznością poniesienia kosztów związanych z pogrzebem i pochówkiem. W świetle wyjaśnień skarżącego jego realny dochód służący utrzymaniu jego rodziny (żona i dorosły niepracujący syn) to dochód w kwocie około 2000 zł miesięcznie. Nie bez znaczenia w zakresie odstąpienia od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa za drugą instancję było też to, iż zaskarżona decyzja w zakresie swego uzasadnienia nie wyjaśniała w pełni podstawy prawnej wyłączenia z ubezpieczenia, w szczególności pomijała istotny w sprawie przepis art. 4 ustawy z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1831), bez nawiązania do którego stosowanie art. 5b było niezrozumiałe. Dopiero na rozprawie apelacyjnego organu rentowy powołał się na wspomniany wyżej art. 4. Odstępując od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa za drugą instancję Sąd Apelacyjny miał też na względzie obciążenie go już kosztami za pierwszą instancję w kwocie 180 zł (k.21).